

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. ●

Fylke: Aust-Agder.

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Østre Moland.

Emne: Lauvning

Bygdelag: " "

Oppskr. av: Jens Brekka

Gard: Østre Brekka.

(adresse): Østre Moland pr. Arendal. G.nr. 2 Br.nr. 6

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Selverfaring.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

- A. I. Ja. Men paa de fleste gaarde i bygden har det tatt slut paa grund av mangel paa arbeidshjelp. Før var det vanligt at der blev lauvet en del, som hjelpefor. Under krigen ble der lauvet som vanlig en del. Paa min gaard høster vi hvert aar ind 4-500 aaspelauvkjerver. endten høiavlingen er stor eller liden, fordi at lauv er sunet før til hestene.
2. Lauvning blir udført mellem slaaten og skuren (august) Aaspelauv er best av alle lauvsorter, Ask, rogn, bjerk, alm og eik er bra til kjør og sauer. Navnet paa arbeidet er "Lauing (aa laue)
3. Øks og sigd. Lauvet blir hakket med sigd, undtatt grene paa stor, gamle aaspetreer. De er saa sprøde at de er lette aa bryde. At ribbe lauv med haanden blir ikke gjort. Aaspelauv blir bestandig "kjervet", mens andet lauv blir finhakket. Navnet er "Hakkelauv"
4. Treerne blir feldet med øks. Undtatt Ask, Alm og Lind, de blir "kjøllet". Disse teer staar vanlig paa fjeldknauser nær dyrket mark, og de blir kjøllet med 5-6 aars mellemrum. Det er unødigt at hegne dem, da stammerne er saa høie at intet dyr kan naa lauvet. Paa enkelte gaarde er der asketreer som er kjøllet 10 - 12 gange. Alle lauvtreer taaler at ble "snaukjøllet" (alle kvist avhugget). Undtatt aasp og bjerk. Paa disse maa der spares noen grene med lauv paa, ellers tørker de ud.
5. Hakkelauvet bli tørket paa bakken. Derpaa blir det raget sammen og kjørt i høitrom og lagt ovenpaa "høistaen". Ofte blir der strødd lit salt i lauvet. Kjervelauvet (aasp) blir hakket saa kvisten har en lengde fra 20 til 80 cmt. De blir hakket saan at alle

teppene ligger en vei. Det er en stor øvels i at haandtere sigden og den gren som blir renhakket, slik at de løshugne småkvist faller rett i laget. Derpaa blir lauvet kjervet. En bjerk som har mange myge og bøielige grene blir feldet. Disse grene maa ha en liden lauvdusk i toppen og veret omlag 1 meter lange, heter "Haank" (flertall "Henker") slaes om et lide fang lauv og enderne paa haanken festes sammen med et tverkast, omtrent som bendelen paa et kornband. Kjervelauvet tørkes ved at kjervene reises op saa de staar paa den ende, hvor alle redender er. De maa ikke pakkes for haardt sammen i et dertil bygget skjul eller udløe. Kjervene settes i hus samme dag. Lauvningen maa ske i tørver og lauvet maa ikke vere dugvaadt. I skogene fanstes der før 50 aar siden mange udløer til at ha lauv i. Nu er de nedraadet nesten alle. I 1918 satte jeg op en lauvløe og i 1937 entil. saa jeg blir antagelig den siste paa skansen her i bygden, hvad "Lauvning" angaar. Ved lauvning kan tette aaspeholt tyndes ud, saa de mest trivlige treer kan vekse op til "Fyrstikkaasp". Lauvning er saaledes et middel til at drive skogkultur. Her i bygden ble ikke lauvet stakket eller hesjet. Heller ikke bruktes "Surlauv"

6. Lauvet kjøres hjem paa vinterføret. Før bares lauvet i beretaug til skogsløa. Nu kjøres det det til løa paa paa treveislede. En vanlig stor lauvbør var 10 kjerv. "Lauvduna" har ikke veret holdt.
7. Litt i indmarken før at holde jørøkantene rene før lauvkrat, men mest i skogen. En mand og to kvinder driver lauvning besst. Manden feller og kvister treerne med øks. finder "henker" og bundter lauvet i kjerve. Kvinderne samler sammen de avhugne grene og hakker med sigd saa ingen kvist med lauv paa er tykkere end lillefingeren. Jo mer øvet de er til at hakke, jo mindre arbeide faar manden som kjerver. Det var gammel takst at 3 skulde lauve ialt 12 børe a 10 kjerv ialt 120 (stort hundre). I lauvning kan 12 aars gutter og jenter delta. Nu er kvindelig arbeidshjelp umulig at faa.

8. Naar lauvet om vinteren kjørtes hjem fra skogen ble stable av paa laaven. Kjør og sauer faar hakkelaug. Hestene en kjerv hver til natten. saa har de underholdning med at gnave lauvkvistene rene for bark. Aaspebark liker hesten godt og den holder dens tender fri for pikker.
9. Aaspelaug. 10. Før ble der ribbet alm, rogn og seljelaug til grisen. Det ble putt i sekke. Nu er det nesten slutt. Den nu mere udbredte ~~dyrking~~ dyrkning av rødvekster gir bedre griseføder ved grassning og tynning.
11. Welleslauvning har aldrig veret brukt. Wellesseie av jord, slaat og skog forekommer ikke her, og ikke før heller. Sp. 12 til 15 bortfalder.

•• ••

Lauv som rakes sammen paa bakken.

- B. I. Kalles før "Daulau" (Nedfaldsløv, som dansken sier) blir kun raget sammen paa gaardstunet og brukt som strø i grisehuset. Daulauv blir ikke regnet for brugelig som nødføder.

1683

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING